

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ES MEZŐGAZDASÁGI LAP

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
TULAJDONA.
TELEFON: 158 szám.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN HÓ 1.-ÉN ÉS 15.-ÉN

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10 SZÁM
TELEFON: 158 SZÁM

Az E. G. E. alapító tagdíja 2000 lei, rendes tagdíja évi 200 lei, kisgazdák, gazdatisztek és gazd. alk. részére 150 lei. A tagok az Erdélyi Gazdát 150 lej pótdíj ellenében kapják.

A lapfelügyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó:

TÖRÖK BÁLINT

AZ E. G. E. TITKÁRA.

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 400 lei Negyed évre 100 lei
Fél évre 200 lei Egyes szám 8 lei

Az Erdélyi Gazdasági Egylet

által Sepsiszentgyörgyön, 1929. évi szeptember hó 14.—16. napjain rendezendő

mezőgazdasági, ipari és kisállatkiállítás és vásár tudnivalói.

I. A kiállítás célja.

A kiállítás célja: a Székelyföld mezőgazdaságának és iparának fejlesztése, színvonalának emelése, a szakismeretek terjesztése. A nemesített és fajtiszta vetőmagvak termelésének és értékesítésének előmozdítása, az újabb tenyésztési eljárások, termelési eszközök, anyagok, felszerelési cikkek, szakirodalom bemutatása.

II. A kiállítás csoportjai.

1. osztály. Gazdasági termények és termékek.
2. osztály. Gyümölcsfélék.
3. osztály. Kisállatkiállítás.
4. osztály. Gazdasági gépek, eszközök, anyagok, ipari kiállítás.
5. osztály. Néprajzi és háziipari tárgyak, természeti kincsek.
6. osztály. Irodalom.

III. Jutalmak.

A kiállítás kitételei számára érmek és oklevelek állanak a bíráló-bizottság rendelkezésére.

IV. Tudnivalók.

A Székely Gazdahét napirendje.

1. Szeptember hó 9—13. napjain (hétfőtől péntekig) gazdasági és falufejlesztési tanfolyam a gr. Mikó-kollégiumban.

Szeptember hó 14-én, szombaton d. e. 11 órakor a kiállítás ünnepélyes megnyitása.

Délután a komlótermelők gyűlése.

Este hangverseny.

Szeptember 15-én, vasárnap, a kiállítás egész nap nyitva. D. e. 10 órakor a Székely Nemzeti Múzeum 50 éves fennállásának emlékünnepe.

Délben közebed.

Délután 2 órától 6 óráig traktor-, fogatos eke-, vetőgép stb. bemutató Nagy Lajos kórház mögötti szántóföldjén.

Szeptember hó 16-án, hétfőn, a kiállítás egész nap nyitva.

D. e. 10 órakor gazdaértekezlet a háromszékvármegyei gazdák szervezkedése tárgyában a Mikó-kollegium konviktusában.

Dél előtt 12 órakor a botfalusi cukorgyárnak termelő székelyföldi cukorrépatermelők gyűlése az Erdélyi Cukorrépatermelők Szövetségéhez való csatlakozás tárgyában.

2. A kiállítás ideje: 1929 szeptember 14—16. napjai.

3. A kiállítás helye: Sepsiszentgyörgyön a gr. Mikó-kollegium helyiségei.

4. Helydíjak a gazdák és kisiparosok számára: alap vagy falterület m²-ként fedett zárt helyen 200 L., fedett nyitott helyen 150 L., szabadban 100 L. A helyiségek a bejelentés sorrendjében elégtetnek ki.

5. Helydíjak a gyáripar számára: m²-ként fedett zárt helyen 600 L., fedett nyitott helyen 400 L., szabadban 10 m²-en felül elfoglalt terület 100 m²-ig 33%-al, a 100 m²-en felüli terület 50%-al olcsóbb egységárral számíttatik. A térfoglalásnál minden megkezdett méter egy méternek számíttatik.

6. Tűz- és betörés elleni biztosítás díja minden megkezdett 1000 lei érték után 10 lei, mely összeg a bejelentéskor a helydíjjal együtt fizetendő.

7. A bejelentések a kibocsájtott bejelentő lapon: „Societatea Agrară Ardeleană — Erdélyi Gazdasági Egylet Cluj-Kolozsvár, Strada Andrei Mureșan—Attila-u. 10.” címre szept. hó 1-ig beküldendők. A bejelentéssel egyidejűleg a hely és biztosítási díjak is beküldendők.

Szeptember hó 1. után a „Kiállítási Rendező Bizottság Sfântul-George—Sepsiszentgyörgy gr. Mikó-kollegium” címre küldendők úgy a bejelentések mint a kiállítási tárgyak is szeptember hó 12-ig.

8. A katalogus a bejelentésekből fog összeállítani román és magyar nyelven. A kiállító címének és a bejelentett tárgyak felsorolásának közlése díjtalan. Bejelentendő a kiállító neve, pontos címe, a kiállítandó tárgyak vagy termények fajtája az eladó készlet mennyiségének és árának megjelölésével.

9. Hirdetés a katalogusban: oldalonként 1200 lei, féloldal 600 lei, negyed oldal 400 lei, szalaghirdetés díja 300 lei.

10. Kiállítandó tárgyak beküldési határideje 1929 szeptember hó 12. A kiállításra küldendő tárgyak kedvezményes vasuti fuvardíj mellett való szállításának engedélyezése

érdekében a rendezőség a lépéseket megtette. Az eredmény felől a rendezőség idejében értesíteni fogja az érdekelteket.

11. Belépőjegy nincs. A katalogus megváltása kötelező. Kiállítók az első megvásárolt katalogus után másra át nem ruházható állandó szabad belépésre jogosító igazolványt kapnak.

12. Eladási jutalék. A kiállításon és vásáron eszközölt eladás, vagy felvett rendelés után az érték 2%-a jutalék címén a kiállítási iroda pénztárhoz nyugta ellenében befizetendő. Az árusítást a kiállítási és vásári iroda is elvállalja.

13. Kártérítés. A kiállított tárgyak lelkiismeretes őrzetéséről a rendezőség gondoskodik, azokat biztosítja. A tárgyak elvesztéséért és az azokban keletkező esetleges károkért úgy a szállítás, mint a kiállítás tartama alatt is a rendezőség a felelősséget a biztosító társaságra hárítja.

14. A kiállítás tartama alatt talajmivelő gépbemutató, gazdagyűlések és gazdasági előadások fognak tartatni.

15. Minden a kiállítással és vásárral kapcsolatos kérdésben felvilágosítást nyújt az E. G. E. titkári hivatala (Cluj-Kolozsvár, Strada Andrei Mureșan—Attila-u. 10.)

Kolozsvárt, 1929 július hó 15.

Br. Jósika Gábor
az E. G. E. elnöke.

Török Bálint
az E. G. E. titkára.

Az E. G. E. falufejlesztési tanfolyama Sepsiszentgyörgyön.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet igazgatóválasztmánya elhatározta, hogy Erdély magyar lakta vidékeinek központjaiban falufejlesztési tanfolyamokat rendez. Egy tanfolyamot a kiállítással kapcsolatban Sepsiszentgyörgyön óhajt rendezni szeptember hó 9—13 napjain. E tanfolyam célja a falusi földmivelő nép számára kivinni a kulturát, fejleszteni a gazdasági szakismereteket, a falut. A tanterv belevág a földmivelő nép legszorosabban vett létérdekeibe.

A falusi földmivelő nép régóta szomjuhozza az érdekében való aktív gazdasági irányu munkát. Ezek a tanfolyamok első sorban is a falu vezetésére hivatottak számára rendeztetnek: gazdáknak, papoknak, tanítóknak.

A tanfolyam tárgyai között azok a kérdések szerepelnek, amelyeknek ismerete a falusi földmivelő nép vezetéséhez nélkülözhetetlenek.

A tanfolyamon minden falunak képviseltetnie kell magát, hogy az E. G. E. áldozatos köz-

Biztosító r.-t. Igazgatóság: Cluj-Kolozsvár, Regele Ferdinand (Ferenc József-út) 37. sz. Saját székházában.

Vezérképviseltek:

Kolozsvár, Nagyvárad, Temesvár, Marosvásárhely, Brassó, Szatmár és Arad.

Főképviseltek:

Csikszereda, Gyergyószentmiklós, Nagy-Szeben, Lugos, Zilah, Szászrégen, Dés, Gyulafehérvár és Beszterce.

Erdélyrészi képviselőt:

Az Erdélyi Gazdasági Egyesületnél,
Kolozsvár, Attila-utca 10. szám.

A társaság foglalkozik a biztosítás minden ágazatával. — Más társaságnál érvényben levő biztosításokat felelősség mellett olcsóbb díjjal átvesz.

Képviseltek: Minden községben. Az Erdélyi Gazdasági Egylet tagjai díjkezdményben részesülnek.

Állatbiztosítás! Minden gazdának kötelessége a „Minervánál” biztosítani!

érdekű munkája meg is hozza a köz javára a gyümölcsét.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet által Sepsiszentgyörgyön 1929 szeptember hó 9-13. napjain rendezendő gazdasági és falufejlesztési tanfolyam programja és tudnivalói.

A tanfolyam célja: irányt szabni és egy-egy utmutatást adni a falu vezetői számára a magyar földmivelő nép gazdasági téren való szervezése, nevelése és vezetése tekintetében.

A tanfolyamon résztvehet minden a falu kulturája iránt érdeklődéssel viseltető gazda, pap és tanító, férfi vagy nő egyaránt.

A tanfolyam halgatása teljesen díjtalan. A tanfolyam résztvevőinek szükség szerint való elszállásolásáról a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó-kollegium igazgatósága a lehetőség határáig gondoskodik.

A tanfolyamra való jelentkezés helye az Erdélyi Gazdasági Egylet titkári hivatala (Kolozsvár, Attila-u. 10.) és a Székely Mikó-kollegium igazgatósága Sepsiszentgyörgyön. A jelentkezés határideje szeptember hó 4.

Az előadások sorrendje.

1. Szept. hó 9-én, hétfőn, d. e. 9 órakor. Elnöki megnyitó. Tartja: br. Jósika Gábor, az E. G. E. elnöke.

10 órakor. Falufejlesztésről előadást tart: Török Bálint, az E. G. E. titkára.

D. u. 3 órakor. Gazdasági megbeszélés, határjárás. Előadó: dr. Nagy Endre, a Sz. G. E. titkára.

2. Szept. hó 10-én, kedden, d. e. 8 órakor. A falufejlesztésről előadást tart Gyallay Domokos, a Magyar Nép szerkesztője.

D. e. 10 órakor dr. Szász Ferenc föld-birtokos az állattenyésztésről tart előadást.

D. e. 1/212 órakor. A hitelszövetkezetekről. Előadó: dr. Ferenc József, a Gazdasági és Hitelszövetkezetek Szövetségének jogtanácsosa.

D. u. 3 órakor. Gazdasági megbeszélés. Előadó: dr. Nagy Endre, a Sz. G. E. titkára. Este. Gazdasági tárgy film-bemutató.

3. Szept. hó 11-én, szerdán d. e. 8 órakor. Az állattenyésztésről előadást tart: dr. Nagy Endre.

D. e. 10 órakor. Háziállatok gondozásáról előadást tart: Koos Ferenc th. főállatorvos.

D. u. 3 órakor. Gazdasági megbeszélés határjárással. Előadó: dr. Nagy Endre.

Szept. hó 12-én, csütörtökön d. e. 8 órakor. A falusi biztosításokról. Előadó: dr. Oberding József, a Minerva Biztosító R.-T. tisztviselője.

D. e. 10 órakor. A falu egészségügye. Előadó: dr. Benedek Zoltán orvos.

D. u. 3 órakor. Gazdasági megbeszélés határjárással. Előadó: dr. Nagy Endre, a Sz. G. E. titkára.

Este. Gazdasági tárgy film-bemutató.

Szept. hó 13-án, pénteken d. e. 8 órakor. Gyümölcsészeti kérdésekről előadást tart: dr. Nagy Endre Sz. G. E. titkára.

D. e. 10 órakor. A fogyasztási és értékesítési szövetkezetekről. Előadást tart: a „Hangya” központ által delegálandó előadó.

D. u. 3 órakor. Gazdasági megbeszélés: Előadó: dr. Nagy Endre, a Sz. G. E. titkára.

D. u. 5 órakor a tanfolyam bezárása. A gazdasági megbeszélések a gyakorlati mezőgazdaság, állattenyésztés, növénytermelés, stb. körébe vágó kérdésekről fognak szólni, amelyek részben gazdasági sítákkal, részben moziban filmbemutatókkal kapcsolatosan fognak megtartatni.

Kolozsvárt, 1929 július hó 15-én.

Br. Jósika Gábor
elnök.

Török Bálint
titkár.

Szemle.

„Uj Középbirtok rendszer.”

A kamara törvényelőkészítő gépe sürű egymásutánban dobja ki az újabb és újabb törvényjavaslatokat. A munka gépiesen folyik. A legújabbak egyike a „középbirtok” rendszert akarja bevezetni. Eltekintve attól, hogy a tervezett 50 holdas birtokok nem közép, hanem kisbirtok (sőt még a 200 holdas birtokok is csak kis középbirtokok), tudjuk már, hogy mit jelent a kisebbségek számára az új „középbirtok-rendszer” megteremtése. Ez alapon fogják kiosztani kb. a még megmaradt állami rezervákat a keblieknek, vagy ez alapon fognak újabb területeket kisajátítani a kisebbségektől. Mi a magunk számára nem sok jót remélhetünk a javaslatról, mert az okleveles gazdák a régi törvény alapján is kaphattak volna 50 holdat, az igaz, hogy a ranglétrán utolsóknak papok, tanítók, csendőörök stb. más nem hivatásos és képzett mezőgazda igényének kielégítése után. De még így sem kapták meg az okleveles gazdatisztek állásuknak a földreform kapcsán való elvesztésének dacára sem az őket törvény szerint ma is megillető területeket. Aki pedig nem okleveles gazda és magyar, ugyan mi cimen pályázhatna mint igényjogosult az új „középbirtokra”?

A dohánytermelők sérelmeinek orvoslása helyett büntető törvénytervezeten dolgozik a monopol-hivatal.

Az E. G. E. Dohánytermelési Szakosztálya több memorandumban adott kifejezést a Monopol vezérigazgatóságnak a termelőkre igen sérelmes intézkedései miatt. Évek óta a dohány-átadáskor a beszolgáltatót dohányt értékénél alacsonyabb osztályba sorolják, miáltal a tényleges értéknek alig 25-40 százalékát kapták a gazdák a dohányért. Ezért az idén már sokan fel is hagytak a termeléssel. Az export-dohány után járó prémiumot ugyancsak évek óta nem kapták meg a termelők. A jépkárbecsléseknél hihetetlen igazságtalanságok történnek. A termelők sérelmeinek orvoslása helyett most az ágensek légióját küldik a gazdák nyakára.

Popovici pénzügyminiszter u. i. törvénytervezetet nyújtott be a kamarában, mely a régi államjövédéki törvény néhány paragrafusának megváltoztatását tartalmazza. E törvény súlyos büntető szankciókat tartalmaz mindazok részére, akik valami módon az állami monopoli-umok érdekeit megsértették. Ha valakinél például leveles dohányt találnak, a büntetés ezért 1500 lei. De ha ugyanezt a dohányt felvágva találják meg valakinél, a büntetés már 2000 lei. Az ilyen dohányból készült cigaretta után a büntetés darabonként 10 lei, míg a szivar után 40 lei fizetendő.

Van a törvénynek egy rendelkezése, melyet a dohánytermelők jogos felháborodással fogadnak. **Az a dohánytermelő, aki nem ápolja teljes erővel a dohányült. tvényét, a dohányval bevetett terület négyzetmétere után 200 lei büntetést fog fizetni.** A büntetés alól csak akkor mentesül a dohánytermelő, ha bizonyítani tudja, hogy tőle távol álló okok miatt nem sikerült a termés. A fent említett büntetéseket a dohányjövédék igazgatósága inkasszálja be.

A beinkasszált díjból a feljelentő 25% -ot kap. Ugyanannyit kap az elkobzott dohány-nemű értéke után. Ha valaki nemcsak a feljelentést teszi meg, hanem saját erejéből rájön arra is, hogy a csempészárú hol van, szóval egyedül végzi el a nyomozást, ebben az esetben úgy a büntetéspénz, mint az elkobzott áru értékének felét fogja megkapni.

A pénzügyörök minden büntetés és elkob-

zott áru értéke után 5 5%-ot kapnak, az az ügynök pedig, aki a büntetést beinkasszálja, 12%-ot kap a behajtott összeg után. Az államjövédék annyira udvarias a feljelentőkkel szemben, hogy **10.000 lejig előleget is ad a büntetésre, még mielőtt az tényleg b folyt volna az igazgatóság kasszájába.** A kormány ezzel a törvénnyel szinte mesterségesen tenyészti ki a spicli-rendszert és bizonyos, hogy e törvény megjelenése után valóságos mesterséggé fog kifejlődni a denunciació.

Szekértábla és szekérlámpa.

A kormány törvényjavaslatai között szerepel egy új és a gazdáknak sok bajt és kellemtelenséget okozó javaslat, amely szerint kötelezővé akarják tenni, hogy mindenféle jármű, nemcsak a kocsik, hanem az ígás szekerek is, úgy a lószekerek, mint a marhaszekerek, az esti és éjjeli órákban való közlekedésnél lámpással legyenek ellátandók és pedig kettővel: elől fehér, hátul vörös lámpást kell akasztani a szekérre. Bármiféle szekeret csak az hajthat a közutakon, akinek erre hatósági forgalmi engedélye van. Aki ezen rendelkezésektől eltér, tízezer lejig terjedő pénzbüntetéssel büntetik s a forgalmi engedélyt tőle elvonják.

Jól fogunk kinézni, ha e javaslat törvényvé válik. A liberálisok szekértlámpát akasztottak szekereinkre, most a nemzeti parasztpártiak majd lámpásokkal is tele aggatnak. De arról senki sem gondoskodik, hogy az is legyen, amivel üres szekereinket megrakhassuk, az utak járhatók legyenek, a banditák ne állhassák el azokat. Ez a javaslat csak a lámpagyárosoknak fog hasznára válni, ha törvényerőre emelkedik.

Adó elől eltitkolt jövédelmek feljelentőit jutalmazza a kormány

azon most betervezett törvénytervezete, amely szerint mindenki, aki helyes feljelentést ad be adózó polgártársa ellen azon a cimen, hogy az illető nem fizet adót, vagy letagad jövédelméből s adóval megrövidíti az államot. Az ily módon inkasszállható összegek egyharmad részét fogja kapni a feljelentő. A tisztességes polgári jövédelem nem fog olyan megélhetést biztosítani, mint amilyent a polgárságra szabandó spionok fognak teremteni maguknak. Ezeknek azonban nem lesznek majd ellenőrei, ők szabadon garázdálkodhatnak az idegen vagyonokban. Ez lesz majd az adóügyek önkéntes sziguranca-gárdája.

A közigazgatási törvény és a kereskedelem.

A közigazgatási törvényjavaslat újabb meglepetéssel szolgált az ország közvéleményének. A törvénytervezet felhatalmazást ad a városoknak és községeknek, hogy kereskedelmi tevékenységet folytathassanak a lakosság elsőrendű szükségleteinek ellátása céljából, sőt ezen is tulmenők, felhatalmazza a községeket szövetkezet alapítására a helyi termékek értékesítése céljából. A törvény eme intézkedése általános megdöbbenést váltott ki s a kereskedők testülete memorandumban fordult a belügy- és kereskedelmi miniszterhez a reájuk nézve oly sérelmes paragrafus törlése érdekében. A törvény fenti intézkedése azonban nemcsak a kereskedőket sérti, de nagyban sérti a fogyasztó közönség érdekeit is, mert a közigazgatás útján megvalósított kereskedelem sok visszaélésre és panamára adhat alkalmat. Sérelmes mireánk gazdákra nézve is, nekünk mindenütt meg vannak a szövetkezetünk, melyek a gazdasági összetartás legerősebb kapcsolai s ezt a morális alapon felépült gazdasági kapcsolatot a községi szövetkezetek nem képesek betölteni, működésük csak a szövetkezeti

Porzol porpác nélkül magot sohase vessél!

eszmét és gazdasági eredményét veszélyeztetik, azért a gazdatársadalom is a kereskedőkkel és fogyasztókkal változva kell küzdiön a törvény sérelmes fejezetének kiküszöbölése érdekében.

*

Kormányintézkedés a mezőgazdaság fejlesztésére és a „Hangya” mezőgazdasági akciója.

Mihalache földművelésügyi miniszter a mezőgazdaság fejlesztése érdekében a mezőgazdasági gépek s a nemesített vetőmagvak szövetkezeti uton való elterjesztését vette programba. A „Hangya” központ már régebben beindított hasonló irányú akciókat és most a földművelésügyi miniszter terve nagyobb érdeklődést kell kiváltson a „Hangya” akciója iránt. A több és jobb termelés eszközei a gép, a műtrágya, a nemesített vetőmag s ennek beszerzése a kisgazdák számára egyedül csak szövetkezeti uton történhet, melyre most a kormány figyelme is ráterelődött. Nyomatékosan felhívjuk szövetkezeteinket s gazdaköreinket, hogy a „Hangya” mezőgazdasági akciójába minél intenzívebben kapcsolódjanak be, mert gazdasági célkitűzéseik legfontosabbikát, a többtermelés előmozdítását csakis a mezőgazdasági gépek, műtrágya és nemesített vetőmagvak intenzív igénybevétele mellett tudják megvalósítani.

Megalakult a marosmegyei Mezőgazdasági Kamara. A feloszlott marostordai mezőgazdasági kamarai választásokra annakidején paktumot kötöttek a megyebeli pártok. Az ilyenformán létrejött listán 7 magyar, 1 szász, és 9 román szerepelt. A törvényszéki elnök, miután ellenlista folyó hó 19-ig nem érkezett be, ezt a listát megválasztottnak jelentette ki. A Mezőgazdasági Kamara alakuló ülése egyhangulag elnökké választotta Román Jánost, alelnökké gr. Teleki Domokost és Gráma Gábort.

Két évre megállapították a cukorrépa-termelési feltételeket és répaárakat.

A cukorrépa-termelők marosvásárhelyi vándorgyűlése.

Junius 18-án tartotta meg a Cukorrépa-termelők Szövetsége a marosvásárhelyi vándorgyűlést. A gyűlésen dr. gr. Teleki Domokos elnökölt. Dr. Nagy Endre és Szász Ferenc (pusztakamarási) tartottak gyakorlati kérdésekről szakelőadásokat, végül Török Bálint titkár jelentette be az újonnan megállapított termelési feltételeket és árakat. A gyűlésen a marosludasihoz képest aránylag csekély számban jelentek meg a termelők. A Marosmegyei Mezőgazdasági Kamara részéről jelen volt Román János, a kamara elnöke, a cukorgyár részéről Inczédi-Joksmann Nándor, jelen voltak továbbá Bors László szövetségi alelnök, gr. Teleki Mihály, Kacsó László (Mezőkölpény), Bányai János (Mvhely), Kacsó Sándor (Msztmárton), Drexler Béla (Mvhely), Orbán Károly (Mmadaras), Hatfaludy István (Várhegy), Jenev István (Mkölpény) és még mások többen, akiknek neveit nem sikerült feljegyezni.

Ezen a vándorgyűlésen ismertette a szövetség a hosszadalmas tárgyalások után junius 19-én véglegesen megállapított termelési feltételeket és a répaárakat, amelyeket röviden összefoglalva az alábbiakban közöljük az érdekelt termelőkkel.

A termelők és gyárak képviselőiből alakított és Bukarestben székelő vegyes bizottság ez alkalmi felmétel két évre állapította meg a termelési feltételeket és a répaárakat. A megállapításnál különös tekintettel volt a bizottság a túltermelésre és az ezzel kapcsolatosan szük-

ségessé váló általános intézkedésekre, amelyek a termelés elé bizonyos korlátokat emelnek.

A répa ára 100 kg.-ként 113 L.-ben állapított meg. Ebből az alapár az eddigi módon és összegben vagyis 100 kg.-ként 80 L.-ben állapított meg, 22'81 L. kg.-kénti kristálycukor ár alapján. Ha a cukor ára 16 L.-re esne, a répa ára a cukor ár ötszöröse volna. 24 L. cukoráron felül minden 1 L.-re cukor ár emelkedés esetén 7 L.-el emelkedik a répa ára. Az árkiszámítás az eddigi módon történik. Az időközben felmerült, vagy új adók, fuvardíjak stb. a répaárakra nem háríthatók át, ellenben az esetleg kivetett községit rovatok a termelőket terhelik.

A túltermelésre való tekintettel a bizottság kontingentálta a répa-termelést és az egész országra a vetésterületet 36.000 Ha.-ban állapította meg. Az erdélyi gyárak is az idén megjelentek a szövetkezési területen termelhetnek répát. A szerződésen kívül, vagy a lekööttnél nagyobb területen termelt répát a gyárak nem veszik át. A vetésterületekről a gyárak aug. 1-én névszerinti kimutatást kell be-terjesszenek. A szerződésben előírt területen felül vetett területről a mag árát a termelő a tavalyi alapon megtéríteni tartozik. A nem szerződött répát más termelő beszolgáltatás céljából nem veheti át. A répa alapára a leszállítás után 20 nappal kifizetendő. A felár kifizetési határideje 1930 márc. 15. A gyárba szállított répáért az idén is 100 kg.-ként 10 L. felárat fizet a gyár és az 50 km.-es körzeten belül feladott répáért pedig 4 L.-t. Próbatisztítások esetén a répa megmosandó és utána megtörölnendő. Törles nélkül 2% számítandó vízre. A marosvásárhelyi cukorgyárnak termelő és szövetkezési igényelő gazdákat, amennyiben a szövetkezés érte az idén, amennyiben a város eltiltotta a szövetkezést a gyár mellett való rak-

TÁRCA

Terményadók, baromadók, rekvirálások a régi Erdélyországban.

(Folytatás.)

Am hiába volt a Rendek tiltakozása, már a következő évben megint kérte Báthory Gábor a baromadót (ugyanis ekkor már Bécs felé „orientálódott” a szeszélyes fejedelem) állatnemenként valamivel kisebb taksákkal, de már a hámos lovak után is kivetettek 29 pénzt és „a marhátlán szegény özvegy asszony — az ki nem koldus — 6-6 pénzt adjanak”.¹ Mint látjuk, mind több adóalanyt találtak ki az akkori erdélyi finánc-mesterek.

És csakugyan Erdély legnagyobb fejedelme, Bethlen Gábor, az 1613-iki országgyűlésen az adózási viszonyokat is bölcsen és mérséklettel rendezte, de talált új adóalanyt is, ugyanis hogy: „a nemesség pusztá jószágain, ha árendások lennének, ezek tartoznak adót adni, nehogy a megmaradt jobbágyság (az egész birtoka után) terheltebbek”.

A következő 10 évben aztán Bethlen Gábor bölcs közgazdasági politikájának révén az ország minden néprétege vagyonosodott, erősödött. Ugyannyira, hogy már bizvást belesodródhatott a német elleni 30 éves vallásháborúba. Ő már valahol a morva határszélen hódoltatta a népeket, de parancsára helyettese, Bethlen István kormányzó szavaztatta meg a Rendekkel a terményadót. Rendelkezésükre a megyéspátnoknak gyűjteni kellett a hadsereg ellátására: 1. Minden kapuszám után 3-3 lóra való egy-egy véka zabot vagy félannyi búzát, vagy árpát, vagy kölest tartoznak adni. 2. Minden 3 emberre 2-2 véka lisztet adjanak egy

hétre; minden 100 legényre egy-egy hétre 3-3 tehenet vagy 4-4 disznót szolgáltatassanak és minden 100 lóra egy-egy hétre 4-4 ökrös terhe szénát. A kapuszámadó már 12 forint lett. A székelyek nem fizettek adót, hiszen ők valának a hadsereg törzsöke, de „a jobbágyságra állott székelyek minden háztól 1-1 forintot fizessenek váltságdíjúl”. Ime az első részről kilátszik az ősi rekvirálási eljárás, a székelyváltság pedig őse a mai hadmentességi adónak.

Utána felesége, Brandenburgi Katalin zavaros kormányzata alatt az adózási viszonyok bizonytalanokká váltak; de szerencsére őt az ugyan takarékos és erélyes I. Rákóczi György követte, az 1631-iki országgyűlésen végezték, hogy akinek az asszonyi uralom idején gazdaságuk „eltékozoltatott”, azok most nem adókötelesek, de akik a termést „eltakarták”, azok tartoznak megadni.¹

De a fenti példák nyomán a vármegyék is találtak gazdalanpot házi költségek fedezésére. Kitűnik ez Közép-Szolnokmegye 1650. évi statútumaiból,² így: 1. Egy pár házasságon fejenként (fizessen) 1 frtot; 2. Egy kapáslegény 30 kr.; 3. Egy ostorosinas 30 kr.; 4. Két tehen után 1 frt; 5. Tíz öreg sertés 1 frt; 6. Tíz juh vagy kecskére 1 frt; 7. Tíz kas jó méhre 1 frt; 8. Egy vénás vetésre 3 dénár; 9. Egy veder borra 3 dénár; 10. Egy jó házjáró vizimalomra 3 frt; 11. Egy jó szárazmalomra 1 frt 30 kr.; 12. Egy harmadfü tulokra, ugyszintén harmadfü üszőre 30 kr.; 13. Jó vizimalom molnára 1 frt; 14. Szárazmalom molnára 30 kr.; 15. Egy égett bor- (pálinka) főző fazékra, melyet folyton használnak, 1 frt. Adót rótt ki az — úgy látszik — eléggé szemes tekintetes vármegye.

¹ Lásd: Erdélyi Országgy. Emlékek X. kötet.

² Lásd Petri Mór: Szilágymegye monografiája.

A Rédey Ferenc fejedelemsége alatt 1660-iki segedvári országgyűlés végzéseiben már igen megközelítette az általános adókötelezettséget, mert sok pénz kellett a tatár rabságban levők kiszabadítására. Adókötelesek lettek nemesek, városbeliek, urak szabad szolgálói, papok, egyházi személyek, scholamesterek (félannyit), szabad molnárok, székelyföldi jobbágyságok, szabad székelyek, lófók, száz fejenként, szász papok, fiskus tiszték és harmincados (vámos) tiszték, fogaraszöldi szabadok és parasztok, fiskus udvarbírák, vice udvarbírák, taksás községek, a sóvágó helyeken a kamaraispánok, szabad solymárok, décsi halászok, bányatiszték, szász papok káplánjai, cigányok (fejenként egy tallért); alvinci új keresztények (Bethlen Gábor morva telepesei Alvincen) és ha nem fizetnék a 2000 tallér általányt: közülök a gazdagok becsukassanak; végül a vagyonváltság alakja tünik a 12-ik Artikulusból, mely így szólott: „A telepedett görögök, kik a hazán sok hasznat vesznek, minden javok inventárra iratván, a vagyonuk tizedrészét adják; akik nem telepedtek le, de itt kereskednek, vagyonuk századrészét (!)”. Ime ezt kellene tenni a mai galiciaiakkal! — notabene — az erdélyi zsidók akkortájt még nem voltak adóalanyok, pedig Bethlen Gábor privilégiumával Gyulafehérvárott már megtelepedtek volt.

Az 1661-iki országgyűlés újból vetett ki terményadót és ekkor már a törökbuza is szerepel. A Kemény János—Barcsay Ákos-féle belviszályok nyomán újból kongott a fejedelmi kassza: az 1662-iki májusi országgyűlésre még jobban variálódtak az adóalapok és adóalanyok, volt baromadó és terményadó is. Szegény Apaffi Mihálynak kellett pótolni a Bethlen Gábor óta eltagadott portait (török) adót. Így reárdre mindjobban csavarták az adóprést: így 1664-ben Nagyszenken, ugyanakkor ősszel a

A Porzol: a termést növeli, kártevőktől védi, fokozza a csiraképesseget, kezelése egyszerű, ára olcsó! *

tározását az erjedő répaszelet erős szaga miatt. Ezért a gyár a szeletet a gyártól távol eső helyre kell szállíttassa. A szállítás olyan költséges, hogy a termelők számára aligha lesz rentabilis a már raktározott répa átvétele, ezért már most előre felhívjuk érdekelt gazdátársainkat, hogy az igényelt szeleteket az üzem tartama alatt vegyék át és maguk gondoskodjanak annak a szükséges szerinti veremeléséről. A melasz a tavalyi áron és feltételek mellett fog a termelők rendelkezésére állani, vagyis a beszállított répa 1%-ának megfelelő mennyiségű melaszt vehet a termelő a répa árának másfélszereséért, saját tartályában. A melasz ára a mai répaárak mellett 100 kg.-ként 169'50 L Szerződés-kötés szempontjából a szervezett termelők előnyben részesülnek. A tavasszal kötött szerződések ideigleneseknek minősítettnek és azok helyett a vegyes bizottság által megállapított feltételek az irányadók. Az árak és termelési feltételek két évre, vagyis 1929—30 és 1930—31. termelési évről állapították meg. A bizottság legközelebről 1930 február 5—10 közötti napok valamelyikén ül össze.

A fentiekben ismertettük röviden a termelési feltételeket és a répaárakat. Megkeresés esetén a részleteket is készséggel közli a Szövetség az érdekeltekkel (Kolozsvár, Attila-u. 10.).

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank RT.

Cluj-Kolozsvár, Piața Unirii (volt Mátyás király-tér) 7. szám.

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely és Nagyváradon.

SAJÁT TÖKÉI: 97 MILLIÓ LEJ.

Affiliált intézetei: Torda-arányosvármegyei Takarékpénztár Rt. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhelyen és Székelykeresztúron, Szászregényvidéki Takarékpénztár és Hitel Rt. Szászregényben, Népbank Rt. Bánffyújváron és Szamosújvári Hitelbank Részv.-Társ Szamosújváron. Minden bankügyletet a legelőnyösebben végez. — Engedélyezett devizabélyeg. — Betéteket elfogad. Aruraktár a vasút mellett.

kecei tábori gyűlésen, pedig az ország ugyan szegényedett a török zsarolások miatt.

Az 1679-iki országgyűlés végzéséből özszeirták a mindenféle görög, örmény, rác és zsidó kereskedő rendeket és végül az 1686-iki májusi országgyűlés az adózók közé felveszi a csordapásztorokat, a román mészárosokat és a fehérvári zsidókat, fejenként 2—2 frttal. A török adózás még elég kegyelmes volt az utána következő, Erdélyt pacifikáló „német szisztema” nyuzásaihoz képest.

A bécsi udvar nyomására szegény Apaffi a fogarasi 1687-iki országgyűlésen határozottatott a német hadak megnyugtatására új adókat. Pénzben 700.000 forintot követelt a német, azután kivetettek minden kapuszám után 5 köből búzát és 2 köből zabot; a román papok adjanak 160 köből búzát és 200 köből zabot. A taxás városok, így: Vizakna 100 köből búzát, Kézdivásárhely 100 köből zabot, Ilyefalva 25 köből zabot, Abrudbánya 60 köből zabot, Hát-szeg 20 köből búzát, Udvarhely város 50 köből zabot, Fejérvár 95 köből búzát, Bereck 20 köből zabot, Bánffyújvárad 25 köből búzát. A székelység adjon 2000 köből zabot, Fogarasz-földe pedig 300 köből zabot. A rovatlan faluk — minden 10—10 ember egy kapura számítván — adjanak 5 köből búzát, 2 köből zabot, de valami gázos és különben is káros élelét senki ne adjon; adminisztrálják pedig a kolozsvári vékával (öt egy köből) jól megnyomva!

A szegény vármegyének már alig maradt (házi) adóalapja, míg aztán az 1688-iki radnóthi országgyűlésen kitalálták a verébfejadót, mellyel ezen amerikai új jövevény pusztítását célozták, mert évente minden falusi ember tartozott 50—50 verébfejlet beadni, ha nem, 12 frt volt a büntetése; ha fizetni sem tudott, megpálcázták. A fősúly tehát a 12 frt váltásággal vala.

Dr. Cséres Lajos.

(Vége.)

Törvények, rendeletek.

A lucerna- és lóheremagvak kivételét és behozatalát szabályozó törvény végrehajtási utasítását módosította a földművelésügyi miniszterium. A takarmánynövények magkereskedelméről szóló törvény végrehajtási utasítását a földművelésügyi miniszterium módosította. — A módosítás főként a lucerna- és lóheremagvak kivételének és behozatalának határozottabb szabályozását célozza.

A módosított végrehajtási utasítás szerint az arankás vagy más parazitánövényeket tartalmazó takarmánymagvak importja bármilyen formában tilos. Az importálásra kerülő takarmánynövénymagvakat a bukaresti vagy a kolozsvári mezőgazdasági állomások vizsgálják felül és ezeken kívül még több magvizsgáló állomást állítanak fel.

Takarmánynövénymagvak csak az esetben importálhatók, ha teljesen arankamentesítve vannak, megfelelő mértékben csiraképesek és a magvakat számozott és foltozatlan zsákokban importálják.

Az importőr a vámhivatalnál két példányban köteles nyilatkozatot adni, amely a következőket tartalmazza: 1. A mag minősége, 2. származási ország és hely, 3. a szállító cég neve és címe, 4. a zsákok rendszáma, 5. a szállítmány mérlegsulya, 6. analízis-bizonyítvány, 7. súlymennyiség és 8. a mag rendeltetési célja (kereskedelmi forgalomba kerül-e vagy az importőr saját használatára hozza be). A nyilatkozat mellett az importőr köteles bemutatni, illetőleg csatolni az ellenőrzési költségek fedezésére szolgáló összegekről szóló nyugtákat.

Az importált magvakat a vámhivatalok addig tartják vissza, amíg a beküldött próbák analízise visszaérkezik. Az analízist a magvizsgáló állomások 5 nap alatt kötelesek megejteni és a vámhivatalnak akár pozitív, akár negatív esetben megküldeni. Ameddig az analízisformák tartanak, a magszállítmány után nem kell fekbért fizetni.

A lucerna- és lóheremagtisztító gépeknél maradó hulladékok, amelyek arankát vagy más parazita növénymagvakat tartalmaznak, szabadon exportálhatók, bármely időben, azonban a bukaresti, kolozsvári vagy pedig a bukovinai állomás által leplombálandó, ha beigazolást nyert, hogy az arankamentesítő gépek több tiszta magvat abból nem tudnak előállítani.

IRODALMI SZEMLE

Dr. Nagy Endre könyve a falufejlesztésről. Az Erdélyi Gazdasági Egylet alapszabályai jóváhagyást nyervén, az egyesület Irodalmi és Könyvkiadóvállalati Szakosztálya dr. Nagy Endre, Szamosmegyei Gazdasági Egyleti titkár tollából egy füzetet adott ki „A gazdakörök szervezéséről és vezetéséről” címen. Katasztrófális gazdasági viszonyaink között aktuálisabb sohasem lehetett volna az E. G. E.-nek ez a kiadványa. Dr. Nagy Endre világosan és a falusi földmivelő nép által is könnyen megérthető modorban írja le, hogyan lehet és kell a falusi magyar földmivelő népet gazdakörökbe szervezni, vezetni, irányítani. Mi a célja, hivatása és munkaköre egy gazdakörnek és mi a feladatuk a falusi földmivelő nép vezetőinek a mai körülmények között. A kis és nagy gazda, pap és tanító valamennyien haszonnal forgathatják e könyvet és azt mondhatnók, hogy e füzet nélkülözhetetlen falutársadalmi tankönyv minden a falun élő férfi és nő számára. Megrendelhető az E. G. E. titkári hivatalában Cluj Kolozsvár, Str. Andrei Mureșan (Attila-ucca) 10. A füzet ára 30 lej, postán ajánlván küldve 42 lej, utánvétellel küldve 50 lej.

EGYLETI ÉLET

Az E. G. E. első falufejlesztési tanfolyama.

Julius hó 22-én nyílt meg az E. G. E. első falufejlesztési tanfolyama Zilahon a Weselényi-kollegium disztermében. A tanfolyam iránt az érdekeltek körében nem remélt meleg érdeklődés nyilvánult meg. A tanfolyamon előzetesen 26 jelentkezés történt, ennek dacára közel 100 résztvevő jelenlétében üdvözölte dr. Gazda Endre, a Szilágymegyei Gazd. Egylet elnöke, br. Jósika Gábort, az E. G. E. elnökét, köszönetét fejezve ki, hogy az E. G. E. a magára hagyatott falusi magyar földmivelő nép érdekében megindított nemes mozgalmát éppen Zilahon kezdte meg, ahol talán legsiralmasabban a gazdasági állapotok és leginkább reá van utalva a nép a vezetésre, mert sem terményeit, sem állatait, borát, gyümölcsét, stb. nem tudja értékesíteni. Br. Jósika Gábor örömmel üdvözölte a Szilágymegyeiből oly szép számban egybegyűlt hallgatókat és megköszönve a Szilágymegyei Gazdasági Egyesületnek a tanfolyam sikere érdekében kifejtett szíves fáradozásait és a kollegium igazgatóságának a diszterem és konviktus átengedéséért, valamint azért a szíves és meleg fogadtatásért, amelyben az E. G. E. képviselőit, az előadókat és hallgatókat részesíteni szíves volt, üdvözölve a vármegyei mezőgazdasági kamara és a hatóság képviselőit, bemutatta a tanfolyam megtartásáról szóló engedélyt és az ülést megnyitotta.

Török Bálint, az E. G. E. titkára, tartotta meg ezután a falufejlesztésről szóló előadását, amelyet követőleg az Erdélyrészi Méhész Egyesület méhészeti vándorgyűlése keretében Stief Ottó tartott előadást. Mindkét előadáshoz igen számos és értékes hozzászólás történt. Délben közeled volt, d. u. pedig a hallgatóság Simonetti N. méhését tekintette meg. A tanfolyam lefolyásáról lapunk következő számában fogunk beszámolni.

Vegyes közlemények

Bethlen György gr. jótékonycélu adománya. Bethlen György gróf a Magyar Párt elnöke, az E. G. E. alelnöke és Udvarhelyvármegye képviselője százezer lejt adományozott a Székelyföld különböző köztintzményei javára. És pedig a székelyudvarhelyi nőegyletnek 20 000 lejt, a székelykeresztúri nőegyletnek 10.000 lejt, a székelyudvarhelyi kath. gimnáziumnak 10.000 lejt, a székelyudvarhelyi ref. tanítónőképzőnek 10.000 lejt, a helyi ref. kollégium internátusának 10.000 lejt, a keresztúri unitárius gimnáziumnak 10.000 lejt, az Udvarhelymegyei Gazdasági Egyesületnek gazdasági szakelőadások tartására 10.000 lejt, magyar bábák kiképzésére segélyalapul 15.000 lejt, a székelyudvarhelyi kulturház céljaira 5000 lejt. Örömmel regisztráljuk a jótékonycélu adományt, aminővel napjainkban igen ritkán találkozunk. Gr. Bethlen György nemes példát mutat, hogy magyar intézményeinkkel szemben miként kell kötelességünket teljesíteni s nagyon kívánatos lenne, ha az ő példaadására minél nagyobb számú követőre találna.

A csiki magánjavak ügye. A már majdnem egy évtizede húzódo csiki magánjavak ügye újabb fázisba jutott. Minthogy a magánjavak igazgatósága a jogtalanul kisajátított mintegy másfél milliárd lej értékű vagyonkomplexum ügyében beföldön semmi jogorvoslatot nem tudott elérni, mint ultima ratio a békeszerződésben kijelölt fórumhoz, a Népszövetséghez, fordult panaszával. A kiküldötték magukkal vitték az összes szükséges adatokat, melyeket kinyomtattnak és alkalmas időben betérjesztik a Népszövetség főtájkarsága elé.

Kibővítik a kolozsvári Gazdasági Akadémiát. A földművelésügyi miniszterium 8 millió lejt utalt ki a kolozsvári Gazdasági Akadémia épületkibővítési munkálataira s a munkálatok elvégzésére már meghívást is nyert egy aradi építési vállalat.

A tőzsdetörvény főbb rendelkezései. Az új tőzsdetörvényt rövidesen a parlament elé terjeszti a kormány. Az új törvény főbb pontjai a következők: 1. Szabaddá teszik a határidőüzletet, a mai, csak kassza üzletekkel szemben. 2. A tőzsdék autonómiát kapnak a mai rendszerrel szemben, Ma ugyanis a kereskedelmi és iparkamara adminisztrálja a tőzsdét. 3. Külön lesz választva az áru- és értéktőzsdé. 4. Új egyenjogú tőzsdéket állítanak fel Erdélyben, feltéve, ha a kamarák uniója ezt a tervet helyeselni fogja s ha az új tőzsdék megfelelő jövedelmi forrást biztosítanak. 5. Békéltető bizottságokat rendelnek ki a tőzsdék mellé. 6. A hivatásos ügynökök számát 18-ról 10-re csökkentik. Hivatásos ügynök csak 7 éves gyakorlattal és akadémiai végzettséggel rendelkező egyén lehet. 7. A hivatásos ügynökök szindikátust kell alakítsanak s az a hivatásos ügynökök egyike szindikátusnak választandó. Az új törvény alapvető újításokat tartalmaz más irányokban is.

Főiskolák átszervezése. Az egyetemi törvényjavaslat szerint a Kolozsvári Gazdasági Akadémia és a Kolozsvári Kereskedelmi Akadémia a Kolozsvári Tudomány Egyetembe olvadnak be, ugyszintén ide olvasztják be a nagyváradi Jogakadémiát is. A herestrani Mezőgazdasági Főiskola viszont a Bukaresti Egyetembe lesz beolvasztva.

Adóban elárverezik Károly extrónörökös manastireai birtokának buzatermését. A manastireai adóhivatal a Monitorul Oficialban a következő hirdetést közölte: „Julius 21-én nyilvános árverésen eladja Károly extrónörökös 1928-as buzatermését, százezer kilogramm buzát, miután nem fizette meg 295.943 lejnyi egyenesadó tartozását.”

Gazdanapok és gazdasági kiállítás Dicsőszentmártonban. A Magyar Párt Kisküküllővármegyei tagozata a Kisküküllői Gazdasági Egylettel karöltve augusztus hó 4-én nagyszabású gazdanapot és gazdasági kiállítást rendez Dicsőszentmártonban. A kiállítás a gazdasági termények, a tenyésztés, bor és vetőmag értékesítésének az előmozdítását célozza. A kiállítás alkalmával szakelőadások fogják ismertetni a modern és többtermelő gazdasági eljárásokat. A kiállításon nagy számban fognak részt venni a különböző mezőgazdasági gépjármű gyártmányaikkal. A gazdasági gépvásárt a rendezőség azzal akarja még előmozdítani, hogy helyet ad a volt nagybirtokok üzemből kiszorult mezőgazdasági gépeknek is, melyeket, mint használt gépeket a piaci árnál jóval jutányosabb áron tudnak majd megkapni a gazdák. A borvásár iránt számos borkereskedő érdeklődött már is, így a szőlőbirtokosokat kedvező értékesítési lehetőség kecsegteti.

A székelyföldi cukorrépatermelők szervezkedése. A marosvásárhelyi és aradi cukorrépatermelői körzet megszervezése után az EGE a székelyföldi cukorrépatermelőknek a termelői szövetségbe való bevonását vette programba. Ebből a célból a szeptember hó 14—16 napjain Sepsiszentgyörgyön tartandó mezőgazdasági kiállítás alkalmából a termelőket Sepsiszentgyörgyre termelői értekezletre hívta egybe. A székely cukorrépatermelőknek is régi óhaja már a szövetség kötelékébe való bekapcsolódása és így remélhetőleg egyhangú határozattal fog megtörténni a termelők tömörülése.

Traktor- és fogatoseke-bemutató Sepsiszentgyörgyön. Az Erdélyi Gazdasági Egylet szeptember 14—16 napjain Sepsiszentgyörgyön rendezendő mezőgazdasági és ipari kiállításával kapcsolatban motor- és fogatoseke-bemutatót rendez, amely iránt a székely gazdák körében már is élénk érdeklődés nyilvánul, mivel a bemutató a legalkalmasabb időben, nyári szünet után és az őszi szántások előtt fog megtartani. A bemutatóra a bejelentések az EGE titkári hivatalához küldendőek Kolozsvárra.

Az erdélyi komlótermelők Sepsiszentgyörgyön. Erdély egyes vidékein évtizedek hosszú sora óta igen intenzív komlótermelést folytatnak a gazdák. Különösen Segesvár vidékén és egyes székely községekben. Az utóbbi években a sörgyárak szükségletük nagy részét külföldről szerzik be, minek következtében jelentékeny készletek halmozódtak fel és értéktelenedtek el a termelők raktáraiban. Az Erdélyi Gazdasági Egylet ezért átiratban megkereste az összes erdélyi sörgyárakat és felhívta figyelmüket a belföldi komló igénybe vételének jelentőségére. A kérelemnek nyomán a sörkartell is foglalkozott. A komlóvásár megkönnyítése céljából az EGE a szeptember hó 14—16 napjain Sepsiszentgyörgyön rendezendő mezőgazdasági kiállításán külön komlótermelési osztályt fog felállítani, amelyre ezután is felhívja ugy a termelőket, mint a sörgyárakat figyelmét.

A szilágysági Haró. Ugy látszik, hogy a harói románságnak a közigazgatás által eltűrt önkényeskedése és törvényszegése hasonló magatartásra bátorítja más vidékek népét is. Most a szilágyságból kaptunk a harói történethez hasonló hírt. Kraszna község lakosságának az erdeje a szomszédos Boronamező nevű román kősző határán van. A 182 k. övű kiterjedésű erdő már 600 esztendő óta a krasznai magyarok tulajdona és tulajdonjoguk személyenként van telekkönyvileg megerősítve úgy, hogy az agrárreform nem is bántotta. 1921-ben azonban a boronamezői románok önkényesen megszállták és elfoglalták a krasznaiak erdejét. A krasznaiak ekkor bírósághoz fordultak, amely ítélettel vissza is helyezte őket az ősi tulajdon birtokába. Ezzel el is csendesedett a konfliktus — ez év májusáig. Május vége felé a boronamezői primár újra kibontotta a harci zászlót, hadat izent a krasznaiaknak, megtiltva nekik erdejük további használatát, ahová most már a boronamezői jószág jár legelni az occupatio nagyobb nyomatóka gyanánt. A törvénytisztelő krasznai magyarok most ismét a bírósághoz fordultak oltalomért a boronamezőiek önkényeskedése ellen, mindeztideig azonban eredménytelenül. Az esetet figyelmébe ajánljuk az igazságügyi- és belügyminiszternek. Intézkedjenek sürgősen, hogy a birtokháborítás miharább megszűnjék, különben súlyos precedensül fog szolgálni a harói esettel együtt a jövőben más vidékeken is az önkényeskedésnek, a törvénykezésnek s az anarchiához vezet. Hiába van meg a kormányban a konszolidációs törekvés, ha intencióit az alsóbb közigazgatási fórumok nem respektálják, sőt nyíltan is kikelnek a jog és törvény uralma ellen. Itt erőlyes rendszabályokra van szükség, mert ha az állam képtelen a törvény tiszteletét kikényszeríteni, elveszti minden erkölcsi erejét.

A szövetkezetek ünnepe. A Szövetkezetek Nemzetközi Szövetségébe tartozó 32 államban az idén is megtartották a nemzetközi szövetkezeti napot mindenütt. Ez évben immár a hetedik szövetkezeti ünnepet tartották meg. A szövetkezetek ünnepe évről-évre nagyobb jelentőségre emelkedik a szövetkezeti mozgalom fokozódó terjedése és a szövetkezeti eszme állandó terjedése folytán.

Új közbirtokossági törvényt készít a kormány. Maniu miniszterelnök elhatározta, hogy megváltoztatja és ujjaalakítja a régi magyar közbirtokossági törvényt, illetve egy új törvény keretében akarja rendezni a közbirtokossági viszonyokat. Maniu egyike azon nagyon kevés jogászoknak, akik kiismerik magukat az urbéri törvénykezés labirintusában. Amikor az 1918-as magyar közbirtokossági törvényt készült, Maniu mint magyar képviselő, előadója volt a törvényjavaslatnak.

Állást keresek 44 éves józan életű, megbízható, gazdaság minden ágában, szőlő-, gyümölcs-keresztésben teljesen jártas egyén nyár tolymára kisegítő gazdatiszti állást keres azoneali belépéssel, esetleg végleges állás is. — Megkereséseket „Kisegítő” jellegre kér az EGE-hez küldeni.

Felhívás a tagsági díjak befizetésére.

Az E. G. E. alapszabálya értelmében a tagsági díjak befizetése minden év január hó 1-én esedékes. A tagdíjak befizetésére korábban is felhívtuk Tisztelt Tagtársainkat és ismételten is kérjük mindazon hátralekos Tagtársainkat, akik ezideig még nem fizették tagdíjait, sziveskedjenek azt e sorok olvasása után az E. G. E. titkári hivatala címére beküldeni, mert egyebetünk a reá háruló nagyszabású feladatnak csak úgy képes megfelelni, ha a közös cél érdekében tagjaink részéről erkölcsi támogatás mellett, kellő anyagi támogatásban is részesül. A hátralék összege a címszalagon van feltüntetve.

Ajánlunk legolcsóbban nagymennyiségben Rosa canina magoncokat,
 bokorrózsáknak való aiany vagy élősövénynek is igen alkalmas.

AMBROSI, FISCHER ÉS TÁRSAI
 Faiskolák és szőlőoltványtelepek r.-t.
AIUD—NAGYENYED.
 Árjegyzék díjtalan.

Minden gazda tudja, hogy az őszi trágyázás speciális műtrágyája a

MÉSZNITROGÉN

garantált 19—20 %-os nitrogén és 50—60 %-os égetett mésztartalommal. • Őszi búzánál, árpánál, repcénél, szőlőnél a legjobban kifizetődik. • A rétek és legelők legjobb műtrágyája a 15% nitrogént, 15 % kálit és 40 % trágyameszet tartalmazó

MÉSZNITROGÉN-KÁLI

Szállítunk továbbá: 40—42 %-os kálisót, 16—17 %-os superphosphatot és thomassalaktot.

„Nitrogén” Műtrágya és Vegyipar R.-T. Dicsőszentmárton (Dicsőszentmárton)

Őszi trágyázás!

Kérjen ingyenes ismertető nyomtatványokat, szaktanácsot és ajánlatot.

PIAC.

Rendeljük meg idejében a műtrágyáit!

Minden ősszel újból megindul a kérdés-közlés, vajjon a különféle műtrágyákat lehet-e a már kikelt vetésre felülszórni, vagyis fejtrágyának adni. Ezt azok a gazdák kérdezik, akik a műtrágyát elkésvé, vagyis csak a vetés után kapták meg.

A fenti kérdés nálunk leginkább a szuperfoszfátokra szokott felvetődni azért, mert hazánkban szuperfoszfát a legnagyobb mennyiségben fogyasztott műtrágya.

Noha a szuperfoszfát foszforsava vízben oldható és gyors hatása közismert, mégis csak szükség esetén szórjuk ki a már kikelt vetésre, vagyis csak akkor, ha az már a vetés után érkezett meg. Általános tapasztalat szerint ugyanis a szuperfoszfát a legjobban és a legbiztosabban akkor hat, ha még a vetés előtt szórjuk ki és munkáljuk be a talajba, vagy ha vetéskor sorba adjuk.

Saját érdekében cselekszik tehát a gazda, ha a szuperfoszfát megrendelését nem az utolsó percre hagyja, hanem még idejében, a vetést néhány héttel megelőzően rendeli meg, hogy még a vetés előtt annak birtokába jusson. A gyárak elegendő szuperfoszfátkészlettel rendelkeznek ugyan, de ha a megrendelések nagyon összetorlódnak, nem egyszer vagonhiány miatt sem bírják a megrendelt mennyiséget azonnal szállítani.

Nemcsak a szuperfoszfátot, de egyéb műtrágyát is idejében kell megrendelni, különösen azokat, amelyek a lassan ható trágyafélék közé tartoznak, amilyen a mézsnitrogén is. Ezek ugyanis még inkább megkivánják, hogy még a vetés előtt minél alaposabb talajmunkával kevertessenek bele a talajba. A mézsnitrogénről tudjuk, hogy a vetés előtt legalább egy héttel kell a talajba alaposan bekeverni.

Végül felemlítjük, hogy a műtrágya zavartalan szállítása érdekében az apró rendeléseket, különösen a kisgazdák, a gazdaköri elnöknél, vagy a szövetkezeteknél adják fel az E. G. E.-hez, vagy a szövetkezeti központhoz való jutás céljából. A nagyobb megrendelések közvetlenül az E. G. E.-hez, vagy a szövetkezeti központokhoz küldendők be. Aki a mi fentti magyar gazdatársadalmi intézményeink útján adja fel megrendelését, intézményeinket is támogatja!

A 19—20% nitrogént és mintegy 60% égetett meszet tartalmazó Mézsnitrogén ára 100 kg-ként. 50 kg-os háromszoros papírsákcsoomagolásban 750 Lei. 100 kg-os új jutásákcsoomagolásban 780 Lei. 25 kg-os új jutásákcsoomagolásban 900 Lei. 5 kg-os jutásákcsoomagolásban 1000 Lei. 100 kg-os légmentesen elzárt bádogdobokban 850 Lei. 50 kg-os légmentesen elzárt bádogdobokban 900 Lei a gyártelepen vagy vidéki bizományi lerakatnál. Kézpénzfizetés esetén, mely legkésőbb az áru átvételkor történik, 5% pénztári engedményt nyújt a gyár abban az eset-

ben is, ha az árunak legalább 50%-a fizetett készpénzzel. A pénztárengedmény természetesen csak a ténylegesen lefizetett összeg után számítatik. A gyár kívánatra 6 havi váltóhitelt nyújt, mely időtől 3 hónap kamatmentes, 3 hónapra pedig havi 1.5% kamatot számít fel. Az átvételtől számított 90 napon belül történő fizetés esetén kamatot nem számít. A Mézsnitrogén-káli ára 15% nitrogén, 15% káli és kb. 40% trágyamész tartalommal Lei 840—100 kg-ként jutásákcsoomagolásban, helyt gyártelep vagy bizományi-lerakat, a mézsnitrogénnel azonos fizetési feltételek mellett. Teljes vagonrakomány (legalább 10000 kg) fenti műtrágyákból bérmentve szállítatik bármely, a C. F. R. rendes nyomtávu vonalain fekvő rendeltetési állomásra. A 40—42%-os kálisó ára csakis kp. fizetés mellett a német kálisindikátus eredeti jutásákcsoomagolásában Lei 650—100 kg-ként A Thomassalak ára csakis kp. fizetés mellett mintegy 18% phosphorsav tartalommal Lei 450—100 kg-ként jutásákcsoomagolásban. A szuperfoszfát ára kg. %-onként 19 lei. 100 kg-ként a 16%-os 304 lei, a 18%-os 342 lei. A fuvardíjat a megrendelő fél viseli. Egyéb régi feltételek teljes egészében érvényben maradnak.

Terményárak Temesváron.

Buza 635, tengeri 590, árpa 450, zab 410, rozs 410, korpa 390, burgonya 200 lei száz kilónként. Napraforgómag, bab, lucerna és vörös lóhere kereslet nincsen.

Bánatban esnek az állatárak és felépett a száj- és körömfájás. A betegség folytán a forgalom korlátozva van. A betegség Jugoszlávia felől jött. Az export szünetel, a vásárok néptelenek, az állatárak eső tendenciájuk.

Csikmgyei állatárak: Elsőrendű ökor párja 30—42, másodrendű 25—30, harmadrendű 18—25 ezer lej volt. Elsőrendű tenyésztehen darabja 6—8 ezer lej volt.

Élőállatexportunk ismét eső tendenciát mutat. A romániai élőállatvásárok forgalma a legutóbbi hetek alatt vesztett az elmúlt hónapok alatti élénkségéből, ami arra vezethető, hogy a felhajtás az aratási munkálatok megkezdése miatt némileg csökkent. Azonkívül, főleg Erdélyben, több megye területén járványos állatbetegség lépett fel s ez ugy a belöldi állatvásárok forgalmára, mint az exporttevékenységre nagymértékben kihat.

Az exportkérdés végleges rendezéséig, a romániai felhajtás versenyképességének megvédése céljából a kivitel kritikus időszakában vasúti engedményt kellene adni a kereskedelemnek, hogy az export fentartható legyen. Elengedhetetlen feltétele a romániai állatkivitelnek a kereskedelmi szerződések ügye is, melyek nélkül a szomszédos államokkal való forgalom nem normalizálódhatik.

APRÓHIRDETÉSEK.

Szakképzett gyümölcs kertészt, ki a gazdaság vezetésében is gyakorlott kerések. Cim a kiadóban.

Avenarius-féle nyári permetezőszer

„POKSIN”

vízben feloldva 2%-os oldattal biztosan pusztítja a komlón, gyümölcsfákon, gyümölcs- és diszcszerjéken, rózsafán, veteményeken, pálmán élősködő levéltetveket, továbbá a komlón, uborkán, babon, paradicsomon tartózkodó piros pókot, 4—5%-os oldata biztos ellenszere a fekete paizs- és vértetveknek, földbolhának, csupasz hernyóknak és más nyári kártevőknek.

Nyári védekezőszerek még: „SOTOR” hernyóenyv, „POMRIN” vértetükátrány és az Avenarius féle „Itóviasz”. — Gyártja:

Moskovits Ipartelep R.-T.
Oradea, Calea Victoriei 62. 241

A KISKÜLLŐVÁMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET

által augusztus hó 4-én

Dicsőszentmártonban rendezendő kiállításán nézze meg ezt a szabadalmazott

Rózsa-gyűjtőt,

akkor meg is rendelhető azonnali szállításra. Egy hét alatt kikeresi az árát megtakarított napszámberbe! 15—20 évig ingyen dolgozik

»Saturnus« Kereskedelmi Vállalat
Sf. Gheorghe - Sepsiszentgyörgy 245

A t. gazdák figyelmébe!

Használjatok az őszi vetésekhez műtrágyákat, különösen

szuperfoszfátot

mely könnyen oldható foszforsavat tartalmaz, mert csak így lehet nagy terméseket elérni.

Ajánljuk különösen a szuperfoszfátot könnyen oldható foszforsavtartalommal. A beltartalmat garantáljuk és eladunk bármely mennyiséget könnyű fizetési feltételek mellett.

Birtokunkban van számos elismerőlevél azon gazdák részéről, akik szuperfoszfátot használtak. Érdeklődők forduljanak rendelés vagy bármilyen felvilágosítás ügyében a társaság központi irodájához vagy pedig képviselőinkhez.

„MĂRĂȘEȘTI”

Societate Anonimă Română pentru Industrii Chimice
București I, Calea Victoriei 29.

241

Ha csodás gyümölcsstermelést akar, permetezzen télen

„SZULFAROL”

kénvegyület permetező szerrel.

Minden gombabetegség, lisztharmat, gyümölcspenész ellen legjobban bevált védelmi szer. Ősztől kora tavaszig, rügyfakadásig permetezzünk 2%-os Szulfarol oldattal!

Lerakatok: Aiud-Nagyenyed: Hangya Központ; Alba-Iulia-Gyulafehérvár: Carl F. Jickeli; Arad: Mezőgazdák Kereskedelmi R. t., Sindicatul Viticol Timiș-Torontal; Bistrița-Beszterce: Verkaufshalle; Brașov-Brassó: Krafft & Herberth; Carciu Mari-Nagykároly: Spitz Mór; Covasna-Kovácsna: Wittenberger Mór; Cernăuți-Csernovic: Schmidt & Fontin; Cluj-Kolozsvár: S-sor F. Gergely; Dej-Dés: Reuniunea Agricola Someș-Szamosmegyei Gazdasági Egylet; Gherla-Szamosujvár: Florian Jakab; Giorok-Gyorok: Michael Schneeberger; Ludoșul de sus-Felsőludás: Gál Zoltán; Lugoj-Lugos: Camera de Agricultură; Medias-Medgyes: Johann Schmidt; Odorheiu-Szekelyudvarhely: Vatró Elek; Oradea Mare-Nagyvárad: Reuniunea Agricola Bihor-Biharmegyei Gazdasági Egylet; Oravița-Oravica: Farmacia Knoblauch; Pancota-Pankota: Ioan Kayser; Satu Mare-Szatmár: Sindicatul Agriculturilor-Gazdasági Egylet; Sibiu-Nagyszombat: Carl F. Jickeli; Sighisoara-Szegesvár: L. L. & A. Hesshaimer; Teremia Mare-Nagyteremi: Primăria; Tg.-Mureș-Marosvásárhely: Farmacia Dávid János; Timișoara-Temesvár: I. Faicievici, Bulev. Reg. Ferd. 8.; Turda-Torda: I. Eszényi.

Vezárlépviselet: **FREDERIC SPODHEIM & Co. București, Bulev. Elisabeta No. 3.**

Vértetü ellen

minden sebhelyet megvéd az

»ALMOLA«

* kátrány-készítmény *

A legolcsóbb Arzén permetezőszer!

ARZOLA „45”

olcsóbb mint minden más Arzén permetezőszer.

Szőlőben: megöli a molyt. Cyümölcsösben: megöl minden rágó férget.

Lóherében, lucernában: áptionbogár, bőde stb. ellen